

Портоварас Т.Р.
кандидат економічних наук, докторантка кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО АНАЛІЗУ Й РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В динамічних умовах розвитку суб'єкта господарювання важливим є питання прийняття управлінських рішень, адекватність та своєчасність яких залежить від поданої інформації про стан його діяльності. У випадку надання неповної інформації чи неточної, існує велика імовірність прийняття хибних та некоректних управлінських рішень. В цьому контексті актуалізується питання забезпечення керівництва повною та правдивою системою економічних даних, які характеризують фактичний стан діяльності суб'єкта господарювання, його потенційні можливості й ресурси. З огляду на це, важливим елементом системи інформаційного забезпечення управління процесами на підприємстві є звітність підприємств, а якщо бути більш точним з позиції управлінських рішень, то показники, які можуть бути обчислені завдяки її даним.

У науковій літературі часто зустрічається поняття бухгалтерської звітності (яку часто ототожнюють з фінансовою), яке відображає економічні дані діяльності суб'єкта господарювання, проте її наповнення не дає достатньо необхідної економічної інформації, здатної бути основою прийняття адекватних управлінських рішень. Тому в послідовних опрацюваннях бухгалтерської звітності здійснюється трансформування її даних у потрібний формат з допомогою аналітичного інструментарію, моделювання. Таким чином виникає потреба у ринковому середовищі видозмінювати звітність й розвивати її форми й зміст. До прикладу, означення бухгалтерської звітності та фінансової, як і склад їх форм суттєво відрізняються. Тож варто сприйняти факт, що ідентифікація їх як синонімічних словосполучень дещо некоректне. Звітність видозмінюється та починає включати в себе обліково-аналітичну та планову інформацію, яка має задовольнити потреби управління. Тобто, в цей час появляється поняття управлінської звітності.

Нижче нами наведено узагальнюючі характеристики різних видів звітності, отримані за результатами дослідження літературних джерел [1; 2; 3; 4] і позицій практикуючих облікових працівників й керівників суб'єктів господарювання (табл. 1).

Таблиця 1. Видів звітності у процесі діяльності суб'єкта господарювання

№	види звітності	характеристика звітності
1	бухгалтерська	система показників, яка відображає результати роботи діяльності суб'єкта господарювання за минулий період (місяць, квартал, рік)

2	фінансова	надає інформацію про фінансовий стан, рух грошових коштів та результати роботи за минулий період
3	управлінська	дані про стан та результати діяльності суб'єкта господарювання, які формуються за даними бухгалтерського обліку, орієнтуючись на внутрішніх користувачів, і використовуються для з метою планування і прийняття управлінських рішень
4	стратегічна	система взаємопов'язаних фінансових та нефінансових показників, отриманих на основі даних обліку і аналізу, які дозволяють визначити стратегію розвитку суб'єкта господарювання у конкурентному середовищі

Джерело: сформовано автором на основі [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7]

Важливим у процесі складання кожного з видів звітності є дотримання регламентів і прозорості даних, що є запорукою успішного функціонування суб'єкта господарювання в конкурентному середовищі.

Відповідні звіти, які формуються, безумовно, відрізняються між собою змістом, але вони дозволяють визначити результати роботи суб'єкта господарювання, відхилення і критичні точки у процесі його діяльності (табл.2).

Таблиця 2. Види звітів та їх характеристика

№	види	характеристика
1	бухгалтерський звіт	дані, які сформувались на основі бухгалтерського обліку з метою задоволення потреб певних користувачів
2	фінансовий звіт	дані, які відображають фактичний фінансовий стан суб'єкта господарювання за результатами якого можемо визначити його конкурентоспроможність
3	управлінський звіт	дані, які вказують рівень фінансової стійкості суб'єкта господарювання, результати діяльності та зміни, що відбулись в фінансовому стану
4	стратегічний звіт	дані, які будуть дозволяти проводити поточний контроль результатів діяльності суб'єкта господарювання, оцінку ефективності реалізованої стратегії розвитку та її коригування

Джерело: сформовано автором на основі [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7]

Загалом слід зауважити, що звітність та звіт не є тотожними поняттями, але є достатньо пов'язаними між собою, попри те, що носять різне інформаційне навантаження й економічний зміст. Звітність являє собою збір економічних даних відповідно до потреб користувачів, а звіт – це документ, який вказує на рівень та якість виконання господарських операцій і їх взаємозв'язок з результативністю суб'єкта господарювання.

Враховуючи, той факт, що управління діяльністю суб'єкта господарювання відбувається із врахуванням його майбутніх перспектив, то важливим є питання про розроблення стратегії його розвитку. Даний процес є елементом успішного

розвитку підприємства у конкурентному середовищі, тому потребує уточнення та доповнення. Доречним є питання формування стратегічної звітності, яка буде базуватись на вихідних документах, зокрема, на поточній (чи завершній) програмі розвитку підприємства і його фактичних даних на момент завершення дії цього документу. Аналіз визначених відхилень по показниках, дозволить керівництву визначити фактори, які мали вплив на стару програму стратегічного ідентифікувати. Це дозволить аналітикам у процесі розроблення нової програми розвитку уважно вивчити усі фактори та визначити максимальні й мінімальні норми відхилень показників, щоб досягти якнайкращого результату. Також завдяки цьому з'являється можливість проведення корегування стратегії розвитку суб'єкта господарювання в рамках, адаптованих до конкретного підприємства з урахуванням його реальних показників.

При розробці стратегії розвитку максимально адаптованою вихідною базою є управлінська звітність, яка містить дані, потрібні для прийняття управлінських рішень, планування та розроблення антикризових заходів щодо діяльності та дає змогу суб'єкту господарювання ефективно розвиватись у середовищі жорсткої конкуренції.

Література:

1. Бутинець Ф. Ф., Чижевська Л. В., Герасимчук Н. В. Бухгалтерський управлінський облік: навч. посіб. Житомир, Рута, 2000. 442 с.
2. Гладій І.О., Дзюба О.М., Майстер Л.А. Управлінська звітність: навч. посіб. Вінниця, РВВ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 260 с.
3. Задорожний З.-М. В., Омецінська І. Я. Внутрішньогосподарська звітність у системі управління підприємством. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. №. 4. С. 169–184.
4. Гладій І. О. Управлінська звітність підприємства: принципи формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. №. 23. С. 604–608.
5. Шепель Т. П. Роль і місце управлінської звітності в підвищенні ефективності функціонування підприємств. *Інвестиції: практика та досвід: Економічна наука*. 2018. №16. С. 31—34.
6. Скрипник Н.В., Скрипник М.Є. Сутність стратегічної управлінської звітності та підходи щодо її формулювання. 2015. № 5(15) <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/499/675>
7. Olena Petryk, Olena Diadiun, Nataliia Semenyshena, Nadiya Khorunzhak, Sergiy Kalinichenko. Integrated reporting in the conditions of sustainable development: institutionalization through standardization. *Intellectual Economics*. 2020 14(2) с.65-86. DOI: 10.13165/IE-20-14-2-05